गुरुवन्दनम्

गुरुसहस्रावधानी

डा. कडिमिल्ल वरप्रसादः

कृति समर्पणम्

श्री श्री श्री वेदुरुपाक ग्राम निवासिने, वेदुरुपाक गाड् नाम्रा विख्याताय, विजयदुर्गा पीठाधिपतये, साक्षात् श्रीमातृ स्वरूपाय वाड्रेवु वंश संजाताय, सुब्रह्मण्याय सद्गुरवे, सभक्तिकम्, सप्रश्रयम्, समर्प्यते इयं कृतिः गुरुवन्दनम्।

श्री श्री श्री वाड्रेवु सुब्रह्मण्य गुरुदेवः
विजयदुर्गा पीठाधिपतिः
वेदुरुपाक
प्राग्गोदावरी मंडलम्

वाड्रेवु वंश वाराशौ जातोऽयं गुरु चन्द्रमाः
सुब्रह्मण्यो महातेजाः कृतिस्तस्मै प्रदीयते॥

गुरुवन्दनम्

గురు వన్దనమ్

गुरु सहस्रावधानी

डा. कडिमिल्ल वरप्रसादः

గురు సహస్రావధానీ

కడిమిళ్ళ వరప్రసాదః

GURU VANDANAM Sanskrit Poetry

Author :

Guru Sahasravadhani
Dr Kadimilla Vara Prasad

Copies. 1000

Published Year. 2010

Price. Rs. 25/-

Copies can be had from
Kadimilla Ramesh
3-6-50. Yarramilli Vari Street
Narsapur. 534275
W.G.Dt. A.P
cell. 9247879606

Printed by
Creative Services
Opp.SBI, Steamer Road
NARSAPUR - 534275, W.G.Dt.
Tel. 08814-273113

आशीः पीठिका

राष्ट्रपति पुरस्कार ग्रहीता
आचार्यः कोम्पेल्ल रामसूर्यनारायणः
साहित्यविभागः
राष्ट्रियसंस्कृतविश्वविद्यालयः
तिरुपतिः

परमपावनायाः गौतम्याः एकस्याः शाखायाः तटभुवि एडिदग्रामे जनिं लब्ध्वा अपरस्याः शाखायाः तटभुवि पोडगट्लपल्लिग्रामे अधीत्य तस्या एव शाखायाः समुद्रसमीपवर्तिन्याः अपरस्यां तटभुवि नरसापुरे जीविकां प्राप्य जीवनं यापयन् वामनरूपेण कविताप्रस्थनमारभ्य त्रिविक्रमरूपेण पराक्रम्य विशाले अस्मिन् विश्वे स्वीयकविताविलासविशेषैः सहृदयानां मनांसि रंजयन् बहूनां हृदयेषु कवितानुरक्तिं जनयन् विराजमानो ऽयं वरप्रसादः साहित्यलोके सुप्रसिद्धः। एनमजानानः साहित्योपासकः कश्चिदपि नास्तीति नातिशयोक्तिः। अद्यतनकाले आन्ध्रदेशे रसज्ञानां भाग्यवशात् पञ्चषाः सहस्रावधानिनो विलसन्ति । तेषाम्मध्ये महाभागस्य महद् यशोऽस्ति यत् द्वौ शिष्यौ सहस्रावधानिनौ अपरौ द्वौ शिष्यौ शतावधानिनौ बहूनष्टावधानिनश्च अनेक पद्यकवीन् कवयित्री द्वयंच निरमासीत् इति सर्वदा गुरोर्द्विविधेन कौशलेन विद्योतते कविरयम् .. यथा कालिदासेनोक्तम्

श्लो।। शिष्टा क्रिया कस्यचिदात्मसंस्था
संक्रान्तिरन्यस्य विशेषयुक्ता।
यस्योभयं साधु स शिक्षकाणां
धुरि प्रतिष्ठापयितिव्य एव ।। इति ।।

अयं अपूर्वं युगल सहस्रावधानमपि अकरोत् स्वशिष्येण सह। नहि युगलावधानान्यपि साामान्यानि। किन्तु...

> మాడకు మాడ ఎత్తుగల మాటలు నేరిచి, సత్కవిత్వమే
> మీడుగ జోడుగా చెవులకింపుగ జెప్పగ నేర్చినాము మా
> చూడనివారు లేరు మము జూడనివారును లేరు

इति श्रेण्यां पतन्ति। तादृशस्य महाभागस्य हृदयात् विनिर्गतमिदं गुरुवन्दनं पठितृजनकरकमलानि अलंकर्तुमुत्सुकं वर्तते।

पितृभक्तेः गुरुभक्तेः शिष्यवत्सलतायाश्च अयं जनः प्रयागः। अस्य मुखारविन्दादुद्गतमिदं गुरुवन्दनं सुसंस्कृतानुभूतेः गीर्वाणवाणीसंशोभितमाविष्करणमेव। भारतदेशीयस्य जनस्य सर्वस्य गुरुपदस्मरणेन अक्ष्णोरग्रे प्राचीनभारतदेशस्य पावनं स्वरूपमाविर्भवति। अटवीषु गुरुकुलेषु, पर्णशालासु, वृक्षाधस्तलेषु, ब्रह्मवर्चसिनाम् अध्ययनाध्यापनादिरूपं तपः कुर्वाणानां गुरूणामग्रे उपविश्य वेदान् शास्त्राणि अधीयानाः ब्रह्मचारिणः मनोदर्पणे स्फुरन्ति। अविच्छिन्नाः गुरुशिष्यपरंपराः अनेकाः अस्मिन्देशे निरन्तरं सरन्ति। तादृशपरम्परायामंशो भूत्वा स्वीयं जन्म सार्थकयितुमवकाशः सर्वस्यापि न लभ्यते।

स्पर्शवेधिनं सर्वे जानन्ति तेलुगुभाषायां परुसवेदीत्युच्यते। सर्वे तं लब्धुमिच्छन्ति तदपेक्षयापि गुरुर्महान्। स्पर्शवेधी अयः काञ्चनयति। गुरुरपि अयस्सदृशं जडं शिष्यं काञ्चनयति। स्पर्शवेधी समीपस्थं स्पृष्ट्वैव काञ्चनयितुं प्रभवति। न दूरस्थमयः, न वा समीपस्थमपि अस्पृष्ट्वा। गुरुस्तु दूरस्थमपि शिष्यं स्मरणमात्रेण काञ्चनयितुं समर्थो

भवति । अतः समीपस्थमस्पृष्ट्वापि अनुग्रहीतुं शक्नोतीति न विविच्य वक्तव्यतामर्हति खलु । स्पर्शवेधिना काञ्चनीकृतमयः न स्पर्शवेधी भवति, नाम स्वीयस्पर्शेन अन्यदयः काञ्चनयितुं न प्रभवति । गुरुरूपेण स्पर्शवेधिना काञ्चनीकृतः शिष्यः स्वयं गुरुरूपस्पर्शवेधी भूत्वा अन्यदयः अपि काञ्चनयितुं प्रभवति । काञ्चनस्य मूल्यमपितु लौकिकं भवति न पारमार्थिकम् , गुरुकटाक्षवीक्षितस्य शिष्यस्य पारमार्थिकमपि मूल्यमस्ति, नाम स शिष्यः स्वाश्रितेभ्यः परमार्थशीलम् अन्ततो गत्वा मोक्षपथमपि दातुं शक्तो भवति, तदुक्तम् ...

श्लो ।। दृष्टान्तो नैव दृष्टः त्रिभुवनजठरे सद्गुरो र्ज्ञानदातुः
स्पर्शश्चेत्तत्र कल्प्यस्स नयति यदहो स्वर्णतामश्मसारम्
न स्पर्शत्वं तथापि श्रितचरणयुगे सद्गुरुः स्वीयशिष्ये
स्वीयं साम्यं विधत्ते भवति निरुपमस्तेन चालौकिको ऽपि ।।

लोके कति शिला न सन्ति? कतिचन उपयुज्यन्ते आसन्दरूपेण, कतिचन विनियुज्यन्ते तल्परूपेण, कतिचन कुट्टिमरूपेण, कतिचन पादपीठरूपेण, कतिचन इतोऽपि अधस्तरीयोपकरणरूपेण विनियुज्यमानाः तिरस्क्रियमाणाः दृश्यनत एव । एवं स्थिते महाशिल्पिना स्वीकृताः, तस्य टङ्कप्रहारान् उपभुक्तवत्यः शिलाः देवताशिल्पानि भूत्वा देवालयेषु पूजादिकं प्राप्नुवानाः विराजन्ते । सर्वैः भक्तिभावेन स्मर्यन्ते । तथैव जनानां मध्ये ये महद्भिः गुरुभिः स्वीकृताः तेषां अनुशासनमनुभूतवन्तः ते सर्वत्र पूज्यन्ते । महाशिल्पी पाषाणं देवतां करोति, गुरुः जडं शिष्यं जगत्पूज्यं करोति ।एतत्सर्वं मनसि निधाय कविरयं कवितारूपेण आविष्किरोति गुरुमहत्वं गुरुवन्दनमिति नाम्ना ।

संस्कृतान्ध्रयोः अनल्पं पाण्डित्यं समुपार्ज्य आन्ध्रकविता वधानोपन्यासेषु अखण्डां कीर्तिं सम्पाद्य गीर्वाणवाण्यामपि स्वलेखिनीं प्रवर्तयन्नयं धन्यवादार्हो भवति । स्वीयहृदयान्तर्वर्तिन्याः प्रगाढायाः गुरुभक्तेः यानि यशःप्रदानि फलानि तान्यनुभूय स्वीयानुभूतिं समाजोपयोगाय प्रकटयत्ययमवधानी । समाजस्य सन्मार्गोपदेशः कवितायाः प्रधानं फलं भवति । मृदुमधुरया भाषया उपदिशति । अक्लिष्टान् भावान्विशदयति। सरलेन अनुष्टुप्छन्दसा स्वीयभक्तिमाविष्करोति । आन्ध्रकवीनां संप्रदायमनुसृत्य कृतिं श्रीकारेण आरभते । उपमालंकारैः, परंपरित रूपकैः, व्यतिरेकालंकारैः स्ववचांसि विभूष्य, समर्पयति पश्यत ।

गुरुजैवातृकज्योत्स्ना पाति शिष्यचकोरकम्
शान्ततृष्णेनचानेन न त्याज्या हि कृतज्ञता ॥

गुरुकल्पकमाश्रित्य लब्ध्वा ज्ञानात्मकं सुमम्
तत्सुगन्धं समाघ्राय न कुर्याद् द्रुमकर्तनम् ॥

इत्यादिषु परम्परितरूपकवैभवम् ।

रत्नानि संति वाराशौ यादांसि भयदानिच
गुरुरत्नाकरो नूनं कदापि न भयंकरः ॥

इत्यादिषु व्यतिरेकालंकारसम्पदम् ।

अपृथग्यत्नेन समागतम् श्लेषमपि पश्यत ।

चन्द्रोऽपि चन्द्रिकादाने पक्षपातगुणान्वितः
निरतं गुरुचन्द्रेण दीयते ज्ञानचन्द्रिका ॥

गुरुवन्दनरूपः अयं कविता खण्डः लोकान् सन्मार्गे प्रवर्तयितुं पर्याप्तशक्तिः भवतीति विश्वसिमि । एतदध्ययनेन गुरुद्वेषिणां हृदयात् द्वेषः अवश्यमपसरिष्यति । गुरुभक्तिरहितानां हृदयेषु तद्भक्तिरुत्पत्स्यते। भक्तिमतां भक्तिः वर्धिष्यते सकलानि श्रेयांसि दास्यति च ।

आन्ध्रभाषायां बहूनि काव्यानि प्रवाहयन्ती अस्य अवधानिकवेः लेखिनी गीर्वाणवाण्यामपि अनेकानि विदुषः रञ्जयितुं समर्थानि आध्रुवतारककीर्तिमन्ति काव्यानि आविर्भविष्यतीति दृढं विश्वसिमि । आयुरारोग्यभाग्यैः सपरिवारममुं वर्धयतु भगवान् श्रीनिवासः इति प्रार्थयन् विरमामि ।

एवम्
कोम्पेल्ल रामसूर्यनारायणः

I AM THANKFUL TO

Sri Sri Sri Vadravu Subrahmanyam (Veduru paka God)
Vijaya Durga Peethadhipati — Veduru paka

Sri Visvanatha Gopala Krishna — Rajahmundry

Sri Kompella Stya Narayana — Kovvuru

Prof. Kompella Rama Surya Narayana — Tirupati

Inglish Translator... Dr C. Jacob
Retd District Judge — Narsapur

Creative Press — Narsapur

My all teachers and well wishers

– Kadimilla Vara Prasad

१. श्रीदात्री शुभदात्रीच सर्वत्र विजय प्रदा
विद्या सा येन मे दत्ता तस्मै श्रीगुरवे नमः

२. सारस्वतेन लोको ऽयम् चैतन्यमधिगच्छति
तद्धनं येन मे दत्तम् तस्मै श्रीगुरवे नमः

३. पावनं कविताराज्यम् भाषयो स्संस्कृतान्ध्रयोः
दयया येन मे दत्तग् तस्मै श्रीगुरवे नमः

४. कविता पूज्यते लोके निर्मला रसवर्धिनी
दत्ता सा कृपया येन तस्मै श्रीगुरवे नमः

५. पद्यमन्दारसम्पूर्णम् कवनं नन्दनं वनम्
प्राञ्चितं येन मे दत्तम् तस्मै श्रीगुरवे नमः

६. अवधानकलारङ्गे सुस्थितिर्येन साधिता
तस्य पादाम्बुजद्वन्द्वम् प्रणमामि निरन्तरम्

७. अष्टधा शतधाचैव तथैव च सहस्रधा
येनावधानिता प्राप्ता तस्मै श्रीगुरवे नमः

८. पाण्डित्यवैभवं बुद्धौ वक्तृत्वं रसनाञ्चले
कवित्वं मम हृद्देशे वर्तन्ते कृपया गुरोः

९. गुरुणा जायते ज्ञानम् येन लब्धं महद् यशः
प्रत्यक्षं च परोक्षं च करोमि गुरुभावनाम्

१०. शिष्यमानसकेदारे सस्यवर्धन कारकम्
कृषीवलम् गुरुम् विद्या न्नकुर्याद् गुरुदूषणम्

1. My master who bestowed on me education that grants me gifts, fortunes and all kinds of victories, I salute.

2. The world is being activated only by literature. the master who granted me such wealth of all literature, I salute.

3. The Master who graciously granted me the heavenly domain of poetry both in Sanskrit and Telugu languages, I salute.

4. Poetry is receiving tributes by all in the world. Poetry is so pure. It gives aesthetic pleasure. The master who has granted me such poetic power, I salute.

5. The master who has bestowed on me the beautiful poetic garden filled with the AMARNATH(divine) flowers and praised by one and all, I salute.

6. I always offer my prayers to the golden feet of my master, an embodiment of wisdom, I with whose grace my talent of memorization and recitation have improved.

7. By whom I have learnt the art of ASTAVADHANA, SATAVADHANA and SAHSRAVADHANA (to hear, remember and reproduce, eight, hundred and thousand items at a time) such a master, I salute

8. The intellectual grandeur of scholarship, the art of speech and the poetic talent imbedded in my heart are prospering with the blessings of my master.

9. Knowledge comes from the teacher. Fame comes from knowledge. Therefore expressly or tacitly I always contemplate on my master

10. The labourer who raises crops in the mind of a disciple, as in a field, is the teacher.

११. पितरौ जन्मदातारौ ज्ञानदाता हि देशिकः
जीविका तत्कृपा लब्धा न कुर्याद् गुरुदूषणम्

१२. आदौ गुरुं नमस्कृत्य कुर्याद्दैवार्चनं ततः
गुरुं हित्वा कृताम् पूजाम् न स्वीकुर्वन्ति देवताः

१३. अज्ञानसर्पदष्टाय गुरु स्सञ्जीवनौषधम्
ददाति ज्ञानरूपेण तस्मिन् कार्या कृतज्ञता

१४. यान्त्रिके खलु संसारे सागरे पतितं नरम्
प्रोद्धर्तुं शक्त आचार्यो गुरुदेवं न विस्मरेत्

१५. गुरुजैवातृकज्योत्स्ना पाति शिष्यचकोरकम्
शान्ततृष्णेनचानेन न त्याज्या हि कृतज्ञता

१६. गुरुकल्पकमाश्रित्य लब्ध्वा ज्ञानात्मकं सुमम्
तत्सुगन्धं समाघ्राय न कुर्याद् द्रुमकर्तनम्

१७. आचार्यसहकारेण वर्धन्ते च्छात्रकोकिलाः
गानं लब्ध्वा यशः प्राप्य तद्रसालं न विस्मरेत्

१८. ज्ञानाकाशविहारी हि गुरुमेघो ऽभिवर्षति
सत्पात्रे शिष्यकेदारे स्मरेन्नित्यं गुरुं घनम्

१९. सर्वेष्वपिच कालेषु सर्वावस्थासु सर्वधा
कृपा हि गुरु देवस्य स्थिता भवति रक्षणे

२०. अव्यवस्था भवत्येव कूलम् छित्वा प्रवाहिनी
शिष्य जीवन सर्वस्वम् गुरुकूलाभि रक्षणम्

11. Parents give birth, the teacher transmits, knowledge. The way to earn one's living is also shown by the teacher. Therefore, none should speak ill of his teacher.

12. One should pay his salutations to his master first.Then he should offer his prayers to his divinities.Prayers offered ignoring the teacher will never reach the gods.

13. The master administers the medicine in the form of knowledge for survival to him who is bitten by the serpent of ignorance. For that, man should remain grateful to his master.

14. The power to salvage the man who is being drifted away in the ocean of the mechanical life is the master only. Hence none should forget his master.

15. The thirst of the disciple called Chakora bird can be quenched by the rays that emit from the moon. So the disciple after quenching his thirst for knowledge should remain thankful to his master.

16. Having resorted to the master equal to the Heavenly tree that grants every wish , received the flower of knowledge, breathed in its scented smell of knowledge, one should not cut down the tree afterwards.

17. The disciples like cuckoos, taking refuge in the master similar to a mango tree to flourish. After they acquire their skills in singing and in fame, they should not ignore their master.

18. The master floating like a cloud in the sky of knowledge rains in the field called the disciple. Therefore the disciple should ever contemplate upon his master.

19. At all the stages of life (childhood, boyhood, manhood and old age) and in all seasons it is the benevolence of the master only that saves us.

20. The water that breaks the bank of the river and flows without a direction, becomes useless. Similarly the river of life of the disciple is protected by its banks namely the master.

२१. सर्वेष्वपिच देशेषु नदी कूलाभिरक्षिता
गुरुकूलं तिरस्कृत्य ह्यगम्यं शिष्यजीवनम्

२२. दत्ता येनाक्षरा विद्या तस्मै वन्दनमाचरेत्
गुरोराशीर्बलेनैव प्राप्नोति विजयं नरः

२३. अभिषेको ह्यलङ्कारो हराय हरये तथा
भास्कराय नमस्कारो गुरवे तु कृतज्ञता

२४. वृक्षः पादबलेनैव ददाति मधुरं फलम्
पादमूलम् तरुं विद्याद् गुरुमूलं मनीषिणम्

२५. दिवा कान्तिं ददात्यर्को रात्रिभागे तु चन्द्रमा
अहोरात्रम् ज्ञानकान्ति र्दीयते गुरुणैव हि

२६. अतिवृष्टिरनावृष्टि र्दृश्यते घनमण्डले
कालवृष्ट्या शिष्यलोकम् पुनाति हि घनो गुरुः

२७. रत्नानि सन्ति वाराशौ यादांसि भयदानि च
गुरूरत्नाकरो नूनं कदापि न भयंकरः

२८. क्षमाविष्टापि भूदेवी कम्पते हि तदा तदा
आचार्यस्य कृपाभूमौ कम्पनं न विजायते

२९. चन्द्रो ऽपि चन्द्रिकादाने पक्षपातगुणान्वितः
निरतं गुरुचन्द्रेण दीयते ज्ञानचन्द्रिका

३०. प्राणेभ्यो ऽपि गरीयांसो गुरोश्शिष्या न संशयः
शुक्राचार्य स्स्वशिष्याय साहसं कृतवान् खलु

21. The banks of river in any country safe-guard the river. He who defies his master who stands as his banks, his life turns aimless.

22. The master who imparts lasting knowledge from the stage of alphabets should be ever respected. With the strength of the blessings of the master man is able to succeed.

23. Just as anointment to Siva, ornaments to Vishnu and salutations to the Sun are important. Like that gratitude to the teacher.

24. The tree is able to yield delicious fruits by reason of its strong roots. Likewise it should be realized that the basis for the intellect of a thinker his master.

25. The sun shines only during day time and moon during nights. But the teacher only that dissemilates the light of knowledge day and night, at all times.

26. In the cloudy sky there my be heavy or light rain. But in the case of a master alias cloud, rains in due time, to the extent necessary and purifies his world of disciples.

27. There will be gems in the sea. Along with them there will be dangerous monsters. But a master ever remains a giver of gems to his disciples and never is frightful.

28. The other name for forbearance is the mother-earth. Still it quakes now and then. But in the case of the kindly land of the master will never be such vibrations or shakes.

29. The moon is biased in shedding its light. It shines bright in the solar period and fails to shine in the lunar period. But the moon - like master emits bright light of knowledge for his disciples endlessly.

30. For a master his disciples are more than life there is no doubt about it. Did not Sukracharya venture and give up his life in order to save his disciple Kacha!

३१. त्रयीतुल्यम् गुरोर्वाक्यम् त्रयीवेद्यसमो गुरुः
गुरुदूषणपापस्य प्रायश्चित्तं न विद्यते

३२. गुरुदेवनमस्कार श्शतयज्ञफलप्रदः
गुरुदेवतिरस्कारः कोटि यज्ञ फलापहः

३३. लालितो ऽपि च यशिशष्यो दारुणं द्वेष्टि तद्गुरुम्
स नरः पन्नगप्रायः पयःपायी विषप्रदः

३४. गुरौ कृतघ्नता येन दर्शिता पापकर्मणा
पूर्वजन्मार्जितं पुण्यं सर्वं तस्य विनश्यति

३५. गुरुः कुप्यति चेच्छिष्य आशीरिति विचिन्तयेत्
प्रतिनिन्दा न कर्तव्या शिष्येणोत्तमचेतसा

३६. हरेरपि गुरुर्मुख्यो हरादपि गुरुर्वरः
तावुभौ गुरुणा ज्ञेयौ गुरुस्सर्वाधिको मतः

३७. अशक्ता मानवा द्रष्टुम् तेजेरूपाम् सरस्वतीम्
तामेव मानवाकाराम् गुरौ दृष्ट्वा समर्चयेत्

३८. दैवे कृतापराधश्चेद् गुरुर्भवति रक्षकः
गुरौ कृतापराधश्चेन्न शक्तः को ऽपि रक्षितुम्

३९. वन्दे गुरुपदद्वन्द्वम् निर्द्वन्द्वामृतदायिनम्
विज्ञानवर्धनम् नित्यं दैवसायुज्य कारणम्

४०. कविता गुरुणा दत्ता भाषयोस्संस्कृतानध्रयोः
विज्ञानं च गुरोर्भिक्षा गुरुपादं भजाम्यहम्

31. The word of the master is equal to the Vedas. He through him in fact God is revealed is equal to God. If anybody ridicules him, there will be no redemption for his sin.

32. Saluting the master brings in the fruits equivalent to performing hundred YAJNAS(sacrificial offerings). But defiance of the master devastates the blisses obtained by doing hundred million YAJNAS..

33. If the disciple who is cajoled and lulled by his master turns round and abhors his master can be compared to a snake that drinks milk but omits poison.

34. That wicked man who shows ingratitude towards his master, all the virtues he inherited from his past life would die out.

35. A worthy disciple should take his master angering on him for what ever reason, as a blessing but he should not retaliate.

36. The master is more important than lord Kesava.He is worthier than lord SIVA. Both of them are sure tobe known through the master. Thus the master is the Supreme.

37. Man cannot look into the dazzling face of the goddess of knowledge namely Saraswati deliberately. Therefore he should see Her replica in the master in human and worship him.

38. If a man sins against God, the mastercan save him. But if he sins against his master none can save him.

39. Let me salute both the feet of the master who serves with nectar unparalleled and improves our knowledge and who is instrumental in man merging with God.

40. The talent of writing poetry in Sanskrit and Telugu has been granted to me by the master. All the knowledge I have acquired is but by the grace of master. Hence I worship his feet.

४१. ज्ञानदीपप्रदातारम् गुरुं नत्वा श्रियं व्रजेत्
दीपं च दीपदं हित्वा ह्यनर्थमधिगच्छति

४२. संस्कारो येन मे दत्तो दत्ता च कविता घना
दत्तं च येन पाण्डित्यम् तं गुरुं प्रणमाम्यहम्

४३. दुष्टराक्षससंहारे वज्री भवति वासवः
तमांसि शिष्यलोकस्य द्यति ज्ञानासिना गुरुः

४४. दुष्टा शिशष्याः प्रवर्तन्ते गुरौ दौष्ट्यं न वर्तते
स्वतनुच्छेदकस्यापि शीततां कल्पते द्रुमः

४५. दासो ऽहं गुरुदेवस्य गुरुदेवे च भक्तिमान्
नहीच्छामि नहीच्छामि स्वर्गं वापि गुरुं विना

४६. यथा पूज्यतमो देव स्तथा देवगणा अपि
तथैव गुरुणा साकम् पूजार्हा हि गुरोर्जनाः

४७. वित्तं गुरुपद द्वन्द्वम् चित्तं मे गुरुपादयोः
सर्वं गुरुकृपायत्तम् तस्मै श्रीगुरवे नमः

४८. विश्वदर्शी गुरुर्देव शिशष्याणां विश्वदर्शकः
गुरुदर्शनमात्रेण करस्थं दृश्यते जगत्

४९. हरिश्शेते शेषतल्पे हरः पन्नगभूषणः
गुरुश्शेते शिष्यचित्ते नित्यं वात्सल्यभूषणः

५०. मन्दारो नास्ति भूलोके कामधेनुर्न वर्तते
तथापीह न मे चिन्ता ममास्ति गुरुरित्यलम्

41. The man who adores the master who blessed him with the light of knowledge becomes rich. But he who discards the light of wisdom or the master who gave it would be a loser in all aspects.

42. The master through whom I have got the culture, acquired the gift of greate poetry and scholarship in literature, I prostrate before him and worship him.

43. Lord Indra takes up the indomitable weapon to kill the wicked demon. Where as the master takes up the sword of knowledge to dispel the dark clouds of ignorance in his disciple.

44. There may a black sheep among disciples but not among the masters. Does not tree give its shade and comfort to the man who comes to cut it down!

45. I am subservient to the master.I have devotional faith in him. I don't aspire for heaven, leaving my master, no I don't.

46. Just as God and his retinue are worshipful, the master and his associates are worshipful.

47. The feet of my master are my wealth. My mind always contemplates his feet. What all that belongs to me, I have got from my master by his grace. To such a master my salutation belong.

48. The master divine has visualized the world. The world he has seen, he has shown it to his disciples. Hence by mere seeing the master one can see the entire world as if in a mirror.

49. Lord Vishnu reclines on a snake. Lord Siva wears a snake around his neck as an ornament. But the master sleeps in the minds of his disciples. His compassion for the disciples he wears it as his ornaments.

50. There is no ever yielding tree much less an ever giving milch cow. Yet I am not sad Enough,I have got my master.

५१. तृणखादनमात्रेण दीयते हि पयो गवा
नम्रतापरितुष्टेन गुरुणा दीयते सुधा

५२. पयः पीत्वा विषं दत्वा मोदते खलु पन्नगः
शिष्यदौष्ट्यविषं हृत्वा गुरुणा दीयते सुधा

५३. गुरुं नौमि गुरुं नौमि गुरुं नौमि निरन्तरम्
स्मरणं गुरुदेवस्य जन्मसाफल्यकारणम्

५४. वज्रं वज्रान्तरेणैव घट्टितं हि प्रकाशते
गुरुचित्ताब्जपत्रेण शिष्यवज्रं प्रकाशते

५५. इन्धनम् पावको भुक्तवा वर्धतेच प्रकाशते
तथैव शिष्यलोकस्य गुरुजीवनमिन्धनम्

५६. नाभिजानाम्यहम् मन्त्रम् नाभिजानामि तान्त्रिकम्
गुरुं जाने गुरोराशीर्बलं जानाम्यहर्निशम्

५७. गुरुचित्तम् महापद्मम् तत्र तिष्ठति भारती
गुरु हीनं नरं वाणी परित्यजति दूरतः

५८. गुरुणोक्तं वचो मन्त्रो गुरुसेवाह्युपासना
वैकुण्ठं गुरु सान्निध्यम् गुरुवन्दनमाचरेत्

५९. रक्षणं शिष्टलोकस्य शिक्षणं च खलात्मनाम्
भगवल्लक्षणं प्रोक्तम् गुरू रक्षति केवलम्

६०. सदृशं नवनीतेन गुरोश्चित्तं न संशयः
तप्तंच घृतरूपेण सेव्यते हि बुभुक्षुभिः

51. The cow is satisfied by eating grass and gives milk. The master who rejoices in his disciples remaining faithful to him gives them in return, nectar.

52. The snake drinks milk but emits poison and feels happy. But the master sucks out the poison in the corners of the heart of his disciples and swallows it and instead gives them nectar.

53. I salute, I salute, I ever salute my master. The contemplation of the master fructifies life.

54. By honing a diamond with another diamond it makes it bright and shiny. But he with his mental petals of lotus brightens his diamond - like disciples.

55. Fire consumes oil and burns and glows. In the same way the master uses his life as oil for the progress and illumination of his disciples.

56. I do not know magic and mesmerism. But I know the master. I am conscious of the potency in the blessings of the master.

57. The mind of the master is a great lotus. Saraswathi, the goddess of knowledge dwells in it. She discards the disciple who has no master.

58. The word of the master is magical.To serve the master is worshipping the God. To remain in the presence of the master is to remain with Vishnu. Therefore the master is to be saluted.

59. To punish the wicked and save righteous men are the characterstics attributed to God. But the character of the master is only to save.

60. The mind of the master is like butter.Even after it is heated, it becomes ghee and will be consumed by him who desires it.Similarly the master is harnessed by his disciples and he becomes more useful to them.

६१. तारा स्सहस्रश स्सन्तु शशिना भाति यामिनी
बान्धवा बहव स्सन्तु गुरुणा भाति जीविका

६२. गुराव़सत्यवादीच तथैव गुरु वञ्चकः
माभूच्छक्रो ऽ पि तत्पापं परिहर्तुमलं नहि

६३. देवस्य रामचन्द्रस्य कृष्णस्यापि जगद्गुरोः
सन्त्येव गुरवस्तस्मा न्नकदापि गुरुं त्यजेत्

६४. जिह्वाग्रे गुरुदेवस्य वर्तते या सरस्वती
तस्याः कृपाविशेषेण लोको ऽ यं वर्धते सदा

६५. गुरु भूषणशीलेन भूषिता भाति भारती
गुरुदूषणशीलेन वाणी भवति दूषिता

६६. वैकल्यं जायते चित्ते यदा यस्य तदा स हि
गुरुमेवाश्रयेन्नोचेद् व्यसनेषु पतिष्यति

६७. रामायणकथाकाव्य स्रष्ट्रा वाल्मीकिनापि च
नारदो गुरुरूपेण प्रस्तावित इति स्मरेत्

६८. सन्ध्य़यो श्शान्त रूपो ऽ र्को मध्याह्ने चण्डभानुमान्
गुर्वर्क स्सर्वकालेषु शान्त एवाभिदृश्यते

६९. राकायां कान्तिमान् पूर्णो दर्शेतु नहि दृश्यते
चन्द्रमा गुरुचन्द्रस्तु शोभते हृदि नित्यशः

७०. गुरुरेव पिता माता गुरुर्बन्धु र्गुरुस्सखा
गुरुर्देवो जगत् सर्वम् गुरुरेवाभिदृश्यते

61. The starlit sky shines bright with the light of the moon in the nights. So also, though there are kith and kin, life blossoms only on account of the teacher.

62. Do not tell lies to the master. Do not try to undermine him. Even Lord Indra is not capable of erasing that sin.

63. Lord Sri Ram Chandra and Sri Krishna preceptors of the universe had their own teachers as we know. Hence the teacher is indispensable.

64. The world does ever proper with the blessings of the goddess Saraswathi who by herself improves on the tongue-tip of the master-god.

65. Adoring the master amounts to adroing the Goddes Saraswati. Ridiculing the master tantamounts to ridiculing the goddess of knowledge.

66. Whenever anybody is mentally disturbed he should immediately seek the guidance of the master. If not he would succumb to vices.

67. Valmiki the father of classical poetry, the creator of the story Ramayanam mentioned in the beginning of the book that Narada was his master should be rembered.

68. Though in the morning and in the evening during dusk time the sun looks cool and calm, at noon time it turns terribly hot and shines bright. But the master-sun looks placid at all times.

69. On fullmoon day, the moon shines bright. On new moon day it does not appear at all. But the master ever shines bright in the hearts of disciples. The disciple who speaks lies with his master is sure to be doomed.

70. The master is all in all, a mother,a father, a relative, a friend and a god. It appears the whole world is filled with the master.

७१. सत्यलोके स्थितो ब्रह्मा सत्ये गुरुकृपा स्थिता
असत्यभाषणा च्छिष्यो ब्रह्मद्रोही नसंशयः

७२. सत्या विद्या गुरुप्रोक्ता यया शिष्यो ऽ भिवर्धितः
तस्मा उक्त्वा मृषा वाक्यम् गुरवे स विनश्यति

७३. सत्यमेवहि वक्तव्यम् गुरवे ज्ञानदायिने
येनासत्यं गुरोः प्रोक्तम् तस्य श्रेयो विनश्यति

७४. गुरुदेवार्चनं सत्यम् सत्यं शिष्यविभूषणम्
सत्यं विना गुरौ भक्ति र्नूनं भवति वञ्चना

७५. यज्ज्ञानं जीवनाधारम् वर्धते येन सद्यशः
तद्विज्ञानप्रदातारम् गुरुदेवं न विस्मरेत्

७६. आचार्यभास्करं वन्दे यस्य ज्ञानगभस्तिभिः
स्थितं मे मानसक्षेत्रे तमो धावति दूरतः

७७. गुरुं चन्द्रमसं वन्दे योहि वात्सल्य चन्द्रिकाम्
अज्ञानतापतप्तं मे दत्वा रक्षति शीतलाम्

७८. अनेके जन्तवो लोके तेषां मध्ये नरो घनः
घनता कारणं ज्ञानम् तद्दातारम् गुरुम् स्मरेत्

७९. नाविष्णुरर्चयेद् विष्णुम् नारुद्रो रुद्रमर्चयेत्
शिष्यस्तु शिष्यभावेन गुरुवन्दनमाचरेत्

८०. प्रथमं शिष्यभावेन गुरुपादसरोरुहम्
ध्यात्वा ह्यनन्तरं रुद्रं रुद्रभावेन पूजयेत्

71. Brahma lives in the world of truth.The benevolance of the master is enveloped with truth. The disciple who speaks untruth to his master is the betrayer of Brahma. No doubt about it.

72. The knowledge imparted by master is truthful.With that truth only the disciple grows up in life.The disciple who speaks lies with his master is sure to be doomed.

73. One should speak truth only with his master. The man who speaks falsehood with his master is bound to decay.

74. Truth only is the best offering to the master. Truth only is the ornament for the disciple. It is nothing but betrayal if a man discards truth but worships his master.

75. One should never forget his master who bestows knowledge to live and from which knowledge and reputation multiply.

76. I salute the master-sun, an embodiment of glowing wisdom, who dispels ignorance of darkness from my mental domain with his rays of brightness of wisdom.

77. I salute the master who is like a kind moon saves me by showering his pleasant moon light on me when I am tortured and struggling by hotness of ignorance.

78. There are countless number of animals in this world. Out of all of them man is great. The reason for that greatness is knowledge. The master who is responsible for granting such knowledge is worth remembering.

79. He who has no concept of Vishnu should not worship Vishnu. He who has no knowledge of Rudra, should not worship Rudra. That means after realising and identifying man and god as one, should worship God. But while worshiping the master the disciple should think that he is mearly a disciple.

80. One should first contemplate on the lotus feet of the master and then think as if he is Rudra and then worship Him.

८१. अपराधशतं वापि सहते क्षमया गुरुः
स एव क्षुभ्यते दृष्वा स्वप्लामपि कृतघ्नताम्

८२. गुरोर्मौनमपि व्याख्या किमु तस्यहि भाषणम्
वाक्यं हि गुरुणा प्रोक्तं भावयेद् प्रणवात्मकम्

८३. गुरुणा जायते ज्ञानं धनं ज्ञानेन लभ्यते
धनेन लभते सौख्यं सुखमूलं गुरुं स्मरेत्

८४. जननी जन्मभूमिश्च स्वर्गादपि गरीयसी
इति ज्ञानम् येन लब्धम् तस्मै श्रीगुरवे नमः

८५. भूतकालिकविज्ञानं वर्तमानगतिस्तथा
भविष्यद्दर्शनंचैव लभते कृपया गुरोः

८६. सद्गुरु श्शंकराचर्यो मुनिर्व्यासो जगद्गुरुः
तयोर्गुरु र्जगन्नाथ स्तत्त्रयम् स्वगुरौ स्थितम्

८७. गुरुर्बृहस्पतिस्स्वर्गे शुक्राचार्यो रसातले
नराणां गुरुहीनानां का गतिः परिदृश्यते

८८. भ्रमति भ्रमरो भूत्वा गुरुपादारविन्दयोः
पीत्वा तज्ज्ञानपीयूषम् चित्तं मे परितुष्यति

८९. येन मे कविता लब्धा तया तदभिपूजनम्
पावनं भवरोगघ्नम् क्रियते गुरुवन्दनम्

९०. प्रदत्तं येन वैदुष्यम् भाषयो स्संस्कृतान्ध्रयोः
स एवहि ममाराध्यः क्रियते गुरुवंदनम्

81. Though the disciple has done hundred wrongsthe master endures his wrongs. But, on the other hand, if he shows a little ingratitude towards his master the master's mind will be grieved. Therefore one should not under any circumstances show disrespect towards his master.

82. The silence of a master is also said to be a big comment. If that is so, how great will be his word! Therefore every sentence that comes out from the mouth of a master must be regarded as one equal to PRANAVA.

83. Knowledge comes from the master. Wealth comes from the knowledge; wealth gives happiness. One should therefore, remember that because the master is the cause for happiness he should be remembered.

84. From whom I got knowledge that the mother who has given birth to me and the mother-earth are greater than heaven to him my master, I salute.

85. The knowledge of the past, the trend of things at present, the vision of the future are obtained by the blessings of the master.

86. Sankaracharya is a worthy master. Sage Vyasa is the universal master. The master for both of them is lord Jagannadha. These three manifest themselves in the self of my master.

87. When Brihaspati in heaven and Sukracharya in the hedes were acting as masters and mankind was deprived of a master, what would be their fate?

88. As a butterfly my heart rejoices in drinking the knowledge of nectar from the lotus feet of my master.

89. From the master from whom poetic talent comes, it is a pious deed if with the same poetic talent the sea of troubles in life are overcome. In this way I salute my master.

90. Is he who blessed me with scholarship both in Telugu and Sanskrit is not my master! That is why I am saluting my master.

९१. गुरोरसत्य वादीच यश्च प्रोत्सहते ऽ नृतम्
तस्य नास्ति भुवि श्रेयो नास्ति तस्य परा गतिः

९२. माता पूज्या पिता पूज्यो गुरुः पूज्यो निरंतरम्
तद्द्वेषी देवभक्तो ऽपि क्षयं प्राप्नोत्यसंशयः

९३. नेत्रे हि पश्यतो लोकम् समीपे यच्च वर्तते
तृतीयं गुरुदत्ताक्षि सर्वं सर्वत्र पश्यति

९४. असत्ये भौतिके लोके सत्यदार्शनिको गुरुः
सत्यमेव गुरो रूपम् गुरोस्सत्यं समाचरेत्

९५. शिवाय गुरुरूपाय गुरवे शिवरूपिणे
यः करोति नमस्कारम् स एव लभते जयम्

९६ साक्षात्कार स्सरस्वत्या गुरोर्भिक्षा न संशयः
भिक्षां स्वीकृत्य जन्मान्तम् कृतज्ञ स्स भवेद् गुरौ

९७. गुरुर्यज्ञ स्सोमयाजी गुरुर्हव्यंच तत्फलम्
गुरुं त्यक्त्वा कृतो यज्ञो निष्फलं नात्र संशयः

९८. गुरुदेवस्य विज्ञानम् जीवितानुभवस्तथा
श्रेयसे शिष्यलोकस्य तस्मान्नित्यं गुरुं स्मरेत्

९९. गुरुं नत्वा सदा भक्त्या श्रेयः प्राप्नोत्यनुत्तमम्
गुरुं हित्वा लोभबुद्ध्या क्षयं प्राप्नोत्यहर्निशम्

१००. गुरुप्रशंसा पुण्याय पापाय गुरुदूषणम्
गुरुपीडोद्भवं पापम् यज्ञेनापि न नश्यति

91. The man who speaks lies with his master and instigates others to speak lies with the master will not be profited. Besides that, he will not have better future after death.

92. A mother is an ever respectable person. So also father and master. A man who has hatred towards his parents, though a devote of god, is no doubt sure to perish.

93. Our eyes can see the world only what is near about. But the third eye of knowledge given by the master can visualize the entire universe.

94. It is the master who can make us see truth, this transitory physical world. Truth in fact is the figurative form of the teacher. Therefore one should ever speak truth before the teacher.

95. He who can see Shiva in his master and his master in Shiva and worship him alone succeeds in life.

96. It is a charity on the part of the master who can see the manifestation of the goddess of knowledge. He who has enjoyed such charity should be thankful towards his master till the end of his life.

97. The master is YAJNA, the master is he who has performed YAJNA. The master himself is the oblation. He is the fruit of YAJNA. There is no doubt that only YAJNA done ignoring the master will be useless.

98. The wisdom of the master and his life experiences will be useful for the welfare of his student-world. Therefore the disciples should ever keep their mind on their master.

99. The disciple who salutes his master with devotion and obtains from him the best fruit of it. If any one out of the selfishness discards his master will be a perpetual loser.

100. To speak in praise of the master is a blessing. And it is but a sin if one speaks ill of the master. The sin incurred by teasing a master can not be obliterated even by performing YAJNA.

१०१. गुरुणा श्रेय आसाद्य तस्मै द्रोहं करोति यः
मुच्यते सर्वसंपद्भ्य स्स हि प्राप्नोति दुर्यशः

१०२. गुरोराज्ञा शिरोधार्या नोल्लङ्घ्या हि कदाचन
आचार्यः पूज्यते यत्र भासते तत्र भारती

१०३. सुशिष्य स्स्वप्नकाले ऽपि गुरुद्रव्यं न वाञ्छति
कालसर्पसमं मत्वा परित्यजति दूरतः

१०४. गुरूणां मनसि क्षोभो येन शिष्येण जायते
तत्कृता निष्फलाः पूजाः पूर्वपुण्यंच नश्यति

१०५. गुरुमाश्रित्य सद्विद्याम् प्राप्य लोके यशो धनम्
कृतघ्नो भवति भ्रष्ट शिष्टो याति कृतज्ञताम्

१०६. प्रत्यक्षं वा परोक्षं वा गुरुं निन्दति यःपुमान्
तं जहाति महावाणी महालक्ष्म्या स मुच्यते

१०७. गुरर्देवो गुरुर्देवो गुरुर्देवो न संशयः
गुरुं नत्वा पुमान् श्रीमान् सर्वं श्रेयो ऽधिगच्छति

१०८. मकरन्दं समासाद्य गुरुदेव पदाब्जयोः
श्रेयांसि शिष्यसारङ्गः प्राप्नोतीह परत्र च

१०९. वेदानाम् प्रणव श्श्रेष्ठो देवतानां गुरुर्घनः
येन मे जन्म साफल्यम् तस्मै श्रीगुरवे नमः

११०. नदीनामुत्तमा गंगा भूधराणां हिमालयः
दातृलोके गुरुश्श्रेष्ठ स्तस्मै श्रीगुरवे नमः

101. The man who gains prosperity by his master does harm to him will lose all his gains. At the same time he invites disrepute to himself.

102. Every disciple should obey his master's command with absolute resolution. He should never fail to discharge his obligation. Where the master is respected, there Goddess Saraswati shines.

103. A worthy disciple is never tempted by his master's wealth. He treats it as a deadly poisonous snake and remains aloof from it.

104. The offerings and prayers of the disciple go in vain if the master's- mind is agonized by the deeds of the disciple. At the same time he would loose the fruits of his earlier achievements.

105. The wicked disciple who approaches the master, learns from him well and earns wealth ltimately becomes ungrateful where as the worthy disciple wins his master's grace.

106. The disciple who accuses his master directly or indirectly will be abandoned by the Goddess of knowledge and the Goddess of wealth.

107. The master is God himself, God himself and God himself without any doubt. The man who respectfully salutes his master will become rich and receives his blessings in full.

108. The disciple who like a butter-fly drinks honey from the lotus feet of his master to his great satisfaction is blessed one in this world and in the world above.

109. The word 'OAM' is the greatest one in the VEDAS. The master is the greatest one among the deities. I salute that master by whom my life has become successful.

110. The Ganges is the best of all the rivers. The Himalaya is the greatest mountain of all the mountains. Of all the men of charity he who transmits knowledge is the greatest one. That one being the master, I salute him.

१११. श्रीकरी चाक्षरा विद्या श्रेयोदात्रीच शर्मदा
येन मे हृदि निक्षिप्ता तस्मै श्रीगुरवे नमः

इति कौण्डिन्यसगोत्रेण, कडिमिल्लवंशसञ्जातेन, बुच्चमाम्बा शेषय्य दंपत्योः

पौत्रेण, भारती वेङ्कट रामय्य शास्त्रि दम्पत्योः पुत्रेण गुरु सहस्रावधानिना वरप्रसादेन शैष्योपाध्यायिकायाः पवित्रतापरिरक्षणाय प्रणीतं गुरुवन्दनम् संपूर्णम्.

111. I salute that master a personification of education, the benefactor of all riches, that is indestruc tible, that which promotes prosperity, and gives happiness is planted in my heart.

Inglish Translator...
Dr C. JACOB,
Retd District Judge, Narsapur.

గురు వన్దనమ్

గురు సహస్రావధానీ

కడిమిళ్ళ వరప్రసాదః

1. శ్రీదాత్రీ శుభదాత్రీచ
సర్వత్ర విజయప్రదా
విద్యా సా యేన మే దత్తా
తస్మై శ్రీగురవే నమః!!

2. సారస్వతేన లోకోఽయం
చైతన్యమధిగచ్ఛతి
తద్ధనం యేన మే దత్తం
తస్మై శ్రీగురవే నమః!!

3. పావనం కవితా రాజ్యం
భాషయో స్సంస్కృతాంధ్రయోః
దయయా యేన మే దత్తం
తస్మై శ్రీగురవే నమః!!

4. కవితా పూజ్యతే లోకే
నిర్మలా రసవర్ధినీ
దత్తా యా కృపయా యేన
తస్మై శ్రీగురవే నమః!!

5. పద్యమందార సంపూర్ణం
కపసం నందనం వనమ్
ప్రాంచితం యేన మే దత్తం
తస్మై శ్రీగురవే నమః!!

6. అవధాన కలారంగే
సుస్థితిర్యేన వర్ధితా
తస్య పాదాంబుజ ద్వంద్వం
ప్రణమామి నిరంతరమ్!!

తాత్పర్యములు

1. సిరులను, శుభములను, అన్నియెడల విజయమును ప్రసాదించు విద్యను అనుగ్రహించిన గురువునకు నమస్కారము.

2. సారస్వతముచేతనే ఈ లోకము చైతన్యమును పొందుచున్నది. అటువంటి సారస్వత ధనమును నాకు అనుగ్రహించిన గురువునకు నమస్కారము.

3. పావనమైన కవితా రాజ్యమును సంస్కృతాంధ్ర భాషలలో దయతో నాకు అనుగ్రహించిన గురువునకు నమస్కారము.

4. కవిత లోకములో పూజలందుకొంటున్నది. నిర్మలమైనది. రసమును వృద్ధి చేయునది. అటువంటి కవితా శక్తిని నాకు అనుగ్రహించిన గురువునకు నమస్కారము.

5. పద్యములనే పారిజాతములతో నిండినది, అందరిచే ప్రశంసింపబడునది అయిన కవన రూపమైన నందన వనమును నాకు అనుగ్రహించిన గురువునకు నమస్కారము.

6. అవధాన కలారంగములో చక్కని స్థితి ఎవరివల్లన వృద్ధి పొందినదో ఆ గురుమూర్తి పాదపద్మ ద్వయాన్ని గూర్చి నిరంతరం ప్రణమిల్లుచున్నాను.

7. అష్టధా శతధాచైవ
తథైవచ సహస్రధా
యేనావధానితా ప్రాప్తా
తస్మై శ్రీగురవే నమః!!

8. పాండిత్యవైభవం బుద్ధౌ
వక్తృత్వం రసనాంచలే
కవిత్వం మమ హృద్దేశే
వర్తంతే కృపయా గురోః!!

9. గురుణా జాయతే జ్ఞానం
యేన లబ్ధం మహద్యశః
ప్రత్యక్షంచ పరోక్షంచ
కరోమి గురు భావనామ్!!

10. శిష్య మానస కేదారే
సస్యవర్ధన కారకమ్
కృషీవలం గురుం విద్యా
న్న కుర్యాద్ గురుదూషణమ్!!

11. పితరౌ జన్మ దాతారౌ
జ్ఞాన దాతాహి దేశికః
జీవికా తత్కృపాలబ్ధా
న కుర్యాద్గురుదూషణమ్!!

12. ఆదౌ గురుం నమస్కృత్య
కుర్యాద్దేవార్చనం తతః
గురుం హిత్వా కృతాం పూజామ్
న స్వీకుర్వంతి దేవతాః!!

7. అష్టావధానము, శతావధానము, సహస్రావధానము చేయగలుగు అవధాన శక్తి ఎవరివలన నాకు ప్రాప్తించినదో అట్టి గురువునకు నమస్కారము.

8. నా బుద్ధియందు పాండిత్య వైభవము, నాలుక కొనయందు ఉపన్యసించగల శక్తి, గుండెగూటిలో కవిత్వము గురువు దయవలననే వర్ధిల్లుచున్నవి.

9. గురువువలననే జ్ఞానము పుట్టుచున్నది. ఆ జ్ఞానమువలన కీర్తి లభించుచున్నది. అందువలన ప్రత్యక్షముగాను, పరోక్షముగాను కూడ గురువునే భావించుచుందును.

10. శిష్యుని మానసము అనే పొలములో పంట పండుటకు కారకుడైన కృషీవలుడు గురువు. కనుక గురు దూషణము చేయరాదు.

11. తల్లిదండ్రులు జన్మను ప్రసాదిస్తారు. గురువు జ్ఞానమును ప్రసాదిస్తాడు. బ్రతుకు తెరువుకూడ ఆ గురువు కృపతోనే లభిస్తుంది.కనుక గురువును దూషింపరాదు.

12. ముందుగా గురువును నమస్కరించి, ఆ పిదప దేవతార్చనము చేయవలెను. గురువును విడిచిపుచ్చి, చేసిన పూజను దేవతలు స్వీకరింపరు.

13. అజ్ఞాన సర్పదష్టాయ
గురు స్సంజీవనౌషధమ్
దదాతి జ్ఞాన రూపేణ
తస్మిన్ కార్యా కృతజ్ఞతా!!

14. యాంత్రికే ఖలు సంసారే
సాగరే పతితం నరమ్
ప్రోద్ధర్తుం శక్త ఆచార్యో
గురుదేవం న విస్మరేత్!!

15. గురు జైవాతృక జ్యోత్స్నా
పాతి శిష్య చకోరకమ్
శాంత తృష్ణేనచానేన
న త్యాజ్యాహి కృతజ్ఞతా!!

16. గురు కల్పకమాశ్రిత్య
లబ్ధ్వా జ్ఞానాత్మకం సుమమ్
తత్సుగంధం సమాఘ్రాయ
న కుర్యాద్ద్రుమ కర్తనమ్!!

17. ఆచార్య సహకారేణ
వర్ధంతే ఛ్ఛాత్ర కోకిలాః
గానం లబ్ధ్వా యశః ప్రాప్య
తం రసాలం న విస్మరేత్!!

18. జ్ఞానాకాశ విహారీ హి
గురు మేఘోఽభివర్షతి
సత్పాత్రే శిష్యకేదారే
స్మరేన్నిత్యం గురుం ఘనమ్!!

13. అజ్ఞానమనే పాముకాటుకు గురియైన వానికి గురువే జ్ఞానరూపమైన సంజీవనౌషధమును అందించును. కనుక వానియందు కృతజ్ఞత కలిగియుండవలెను.

14. యాంత్రికమైన సంసార సాగరంలో పడి కొట్టుమిట్టాడే నరుని ఉద్ధరించగల శక్తి గురువునకు మాత్రమే ఉన్నది. కనుక గురుదేవుని విస్మరింపరాదు.

15. శిష్యుడనే చకోర పక్షియొక్క దప్పిక గురుచంద్రుడు ప్రసరించే వెన్నెల ద్వారానే తీరుతుంది. ఆ జ్ఞాన దాహము తీరిపోయిన తరువాతకూడ కృతజ్ఞతను మాత్రము విడువరాదు.

16. గురువు అనే కల్పవృక్షాన్ని ఆశ్రయించి, జ్ఞానమనే పుష్పాన్ని స్వీకరించి, దాని సుగంధాన్ని ఆఘ్రాణించి, తరువాత ఆ చెట్టునే నరకరాదు.

17. గురువనే తియ్యమామిడి చెట్టును ఆశ్రయించి, శిష్యకోకిలలు వృద్ధి పొందును. గానశక్తిని, కీర్తిని పొందిన తరువాత ఆ రసాలవృక్షమును విస్మరింపరాదు.

18. జ్ఞానమనే ఆకాశంలో విహరించే గురువనే మేఘుము శిష్యుడనే పంటపొలములో వర్షించును. కనుక ఆ గురు మేఘుమును ఎల్లప్పుడు స్మరింపవలెను. (ఘునము అనగా మేఘుము అనియు అర్థము.)

19. సర్వేష్వపిచ కాలేషు
సర్వావస్థాసు సర్వధా
కృపాహి గురుదేవస్య
స్థితా భవతి రక్షణే!!

20. అవ్యవస్థా భవత్యేవ
కూలం ఛిత్వా ప్రవాహినీ
శిష్య జీవన సర్వస్వం
గురు కూలాభిరక్షణమ్!!

21. సర్వేష్వపిచ దేశేషు
నదీ కూలాభిరక్షితా
గురు కూలం తిరస్కృత్య
హ్యగమ్యం శిష్య జీవనమ్!!

22. దత్తా యేనాక్షరా విద్యా
తస్మై వందనమాచరేత్
గురోరాశీర్బలేనైవ
ప్రాప్నోతి విజయం నరః!!

23. అభిషేకోహ్యలంకారో
హరాయ హరయే తథా
భాస్కరాయ నమస్కారో
గురవేతు కృతజ్ఞతా!!

24. వృక్షః పాదబలేనైవ
దదాతి మధురం ఫలమ్
పాదమూలం తరుం విద్యాత్
గురు మూలం మనీషిణమ్!!

19. అన్ని కాలములయందు, అన్ని అవస్థలయందు (బాల్య యౌవన, కౌమార, వార్థక అవస్థలయందుకూడ) కేవలం గురువుయొక్క అనుగ్రహము మాత్రమే మనలను రక్షింపగలదు.

20. గట్టును ఛేదించిన నదియొక్క ప్రవాహ గతి క్రమ రహితమై నిరర్ధకమైపోవును. అటులే శిష్యుని జీవనమంతయు గురువనే ఒడ్డుచేత మాత్రమే రక్షింపబడుచుండును.(జీవనము అనగా నీరు అనియు అర్ధము.)

21. ఏదేశమందయినా నదికి గట్టే రక్షణము. గురువనే గట్టును కాదన్నవాని జీవనము అగమ్యముగా తయారగును.

22. ఎవరిచేత అక్షర రూపమైన (శాశ్వతమైన) విద్య ప్రసాదింపబడినదో అట్టి గురువునకు వందనమాచరింపవలెను. గురువుయొక్క దీవెనలకు ఉన్న బలముచేతనే మానవుడు విజయమును పొందగలడు.

23. శివునకు అభిషేకము, విష్ణువునకు అలంకారము, సూర్యునకు నమస్కారము ముఖ్యమైనట్లే గురువు విషయములో కృతజ్ఞత ప్రధానము.

24. చెట్టు దాని వేరు బలముచేతనే మధురమైన ఫలాన్ని ఇవ్వగలుగుతుంది. అలాగే ఒక మేధావిని దర్శించినపుడు ఆ శక్తికి మూలము వాని గురువని గుర్తింపవలెను.

25. దివా కాంతిం దదాత్యర్కో
రాత్రి భాగేతు చంద్రమాః
అహో రాత్రిం జ్ఞానకాంతి
ర్దీయతే గురుణైవహి!!

26. అతివృష్టి రనావృష్టి
ర్దృశ్యతే మేఘ మండలే
కాలవృష్ట్యా శిష్యలోకం
పునాతిహి ఘనో గురుః!!

27. రత్నాని సంతి వారాశౌ
యాదాంసి భయదానిచ
గురూ రత్నాకరో నూనం
కదాపి న భయంకరః!!

28. క్షమావిష్టాపి భూదేవీ
కంపతే హి తదా తదా
ఆచార్యస్య కృపాభూమౌ
కంపనం న విజాయతే!!

29. చంద్రోఽపి చంద్రికా దానే
పక్షపాత గుణాన్వితః
నిరతం గురు చంద్రేణ
దీయతే జ్ఞాన చంద్రికా!!

30. ప్రాణేభ్యోఽపి గరీయాంసః
గురోశ్శిష్యా న సంశయః
శుక్రాచార్య స్స్వశిష్యాయ
సాహసం కృతవాన్ ఖలు!!

25. సూర్యుడు పగటిభాగమునందే, చంద్రుడు రాత్రిభాగమునందే కాంతిని ప్రసాదించును. కాని రేయి, పగలు అను భేదము లేకుండగా జ్ఞానకాంతిని ప్రసాదించువాడు గురువు మాత్రమే.

26. మేఘమండలములో అతివృష్టి, అనావృష్టి కనబడును. కాని గురుమేఘము తగిన కాలములో తగినవిధముగా జ్ఞానమును వర్షించి, శిష్యలోకమును పవిత్రముగా చేయును.

27. సముద్రములో రత్నములు ఉండును. వానితోబాటు భయంకరములైన జలజంతువులు కూడ ఉండును. కాని గురువు శిష్యులపాలిటి రత్నాకరునిగనే ఉండును తప్ప ఎన్నడును భయము గొల్పువాడు కాడు.

28. ఓర్పునకు మారుపేరు భూదేవి. అయినను అప్పుడప్పుడు కంపించుచునే యుండును. కాని ఆచార్యుని కృపాభూమియందు మాత్రము ఎన్నడును కంపనమన్నదే పుట్టదు.

29. చంద్రుడు వెన్నెలను ఇచ్చుటలో పక్షపాత గుణమున్నది. అనగా శుక్ల పక్షమునందే ఇచ్చును, కృష్ణ పక్షమునందు ఈజాలడు. కాని గురుచంద్రుడు నిరంతరాయముగా జ్ఞానమనే వెన్నెలను శిష్యులకు ఇచ్చుచునే ఉండును.

30. గురువునకు శిష్యులు ప్రాణముకంటె మిన్న. ఇందులో సందేహము లేదు. శుక్రాచార్యుడు తన శిష్యుడైన కచుని రక్షించుటకు తన ప్రాణములను కూడ పణముగా పెట్టి సాహసించెను కదా!

31. త్రయీ వేద్యం గురోర్వాక్యం
త్రయీ వేద్య సమో గురుః
గురుదూషణ పాపస్య
ప్రాయశ్చిత్తం న విద్యతే!!

32. గురుదేవ సమస్కార
శ్శత యజ్ఞ ఫలప్రదః
గురుదేవ తిరస్కారః
కోటియజ్ఞ ఫలాపహః

33. లాలితోఽపిచ యశ్శిష్యో
దారుణం ద్వేష్టి వై గురుమ్
స నరః పన్నగప్రాయః
పయఃపాయీ విషప్రదః!!

34. గురౌ కృతఘ్నుతా యేన
దర్శితా పాపకర్మణా
పూర్వ జన్మార్జితం పుణ్యం
సర్వం తస్య వినశ్యతి!!

35. గురుః కుప్యతిచేచ్ఛిష్యో
యాశీరితి విచింతయేత్
ప్రతినిందా న కర్తవ్యా
శిష్యేణోత్తమ చేతసా!!

36. హరేరపి గురుర్ముఖ్యో
హరాదపి గురుర్వరః
తావుభౌ గురుణా జ్ఞేయౌ
గురుస్సర్వాధికో మతః!!

31. గురు వాక్యము వేదముతో సమానమైనది. గురువు వేద వేద్యుడైన భగవంతునితో సమానుడు. అటువంటి గురువును దూషించినచో ఆ పాపమునకు ప్రాయశ్చిత్తమే లేదు.

32. గురువునకు నమస్కరించుటవలన నూరు యజ్ఞములు చేసిన ఫలము లభించును. కాని గురు తిరస్కారము కోటి యజ్ఞములు చేయగా వచ్చిన ఫలమును కూడ హరించివేయును.

33. గురువుచేత లాలింపబడిన శిష్యుడే వానిని దారుణముగా ద్వేషించినచో అతడు పాలు త్రాగి, విషమును క్రక్కు పాముతో సమానము.

34. ఏ పాప కర్ముడు గురువు విషయములో కృతఘ్నుతను చూపించునో అతని పూర్వజన్మార్జితమైన పుణ్యము సమస్తము నశించిపోవును.

35. ఉత్తముడైన శిష్యుడు ఒకవేళ గురువు ఏ కారణము చేతనైనను కోపించినచో దానిని దీవెనగా భావింపవలెనే కాని, ప్రతినింద చేయరాదు.

36. కేశవునికంటె గురువు ముఖ్యుడు. శివునికంటె గురువు శ్రేష్ఠుడు. ఆ ఇరువురు గురువుద్వారానే తెలిసికొనదగినవారు. కనుక గురువు సర్వాధికుడు.

37. అశక్తా మానవా ద్రష్టుం
తేజోరూపాం సరస్వతీమ్
తామేవ మానవాకారాం
గురుం దృష్ట్వా సమర్చయేత్!!

38. దైవే కృతాపరాధశ్చేద్
గురుర్భవతి రక్షకః
గురౌ కృతాపరాధశ్చే
న్న శక్తః కోఽపి రక్షితుమ్!!

39. వందే గురు పదద్వంద్వం
నిర్ద్వంద్వామృత దాయినమ్
విజ్ఞానవర్ధనం నిత్యం
దైవసాయుజ్య కారణమ్!!

40. కవితా గురుణా దత్తా
భాషయోస్సంస్కృతాంధ్రయోః
విజ్ఞానంచ గురోర్భిక్షా
గురుపాదం భజామ్యహమ్!!

41. జ్ఞానదీప ప్రదాతారం
గురుం నత్వా శ్రియం వ్రజేత్
దీపంచ దీపదం హిత్వా
హ్యనర్థ మధిగచ్ఛతి!!

42. సంస్కారో యేన మే దత్తో
దత్తాచ కవితా ఘనా
పాండిత్యం యేన మే దత్తం
తం గురుం ప్రణమామ్యహమ్!!

37. తేజోరూపిణి యైన సరస్వతిని మానవుడు ప్రత్యక్షముగా దర్శింపలేడు. కనుక ఆమెను మానవాకారములో ఉన్న గురువునందు దర్శించి, అర్చింపవలెను.

38. దేవుని విషయములో అపచారము చేసినచో ఆ పాపమునుండి గురువు రక్షింపగలడు. కాని గురువు విషయములో అపచారము చేసినచో ఎవ్వరును రక్షింపలేరు.

39. సాటిలేని అమృతమును అందించుచు, నిత్యమును విజ్ఞానమును వృద్ధి చేసి, దైవ సాయుజ్యమునకు కారణమైన గురు పదద్వంద్వమును నమస్కరించుచున్నాను.

40. సంస్కృతాంధ్ర భాషలలో కవిత్వము చెప్పగలుగు శక్తి గురునిచేతనే అనుగ్రహింపబడినది. నేడు నాకున్న విజ్ఞానమంతయు గురువొసగిన భిక్షయే. కనుక గురుపాదమును సేవింతును.

41. జ్ఞానదీపమును ప్రసాదించిన గురునకు నమస్కరించువాడు శ్రీమంతుడగును. జ్ఞానదీపమును గాని, ఆ దీపమును ప్రసాదించిన గురువును గాని విడిచిపెట్టినవాడు అనర్థమును పొందును.

42. ఎవరివలన నాకు సంస్కారము లభించినదో, ఎవరివలన గొప్పదైన కవిత్వము పట్టుబడినదో, ఎవరివలన పాండిత్యము ప్రాప్తించినదో అట్టి గురువును గూర్చి ప్రణమిల్లుదును.

43. దుష్ట రాక్షస సంహారే
వజ్రీ భవతి వాసవః
తమాంసి శిష్యలోకస్య
ద్యతి జ్ఞానాసినా గురుః!!

44. దుష్టాశ్శిష్యాః ప్రవర్తంతే
గురౌ ద్రౌష్ట్యం న వర్తతే
స్వ తనుచ్ఛేదకస్యాపి
శీతతాం కల్పతే ద్రుమః!!

45. దాసోఽహం గురుదేవస్య
గురుదేవేచ భక్తిమాన్
నహీచ్ఛామి నహీచ్ఛామి
స్వర్గంవాపి గురుం వినా!!

46. యథా పూజ్యతమో దేవ
స్తథా దేవగణా అపి
తథైవ గురుణా సాకం
పూజార్హా హి గురోర్జనాః!!

47. విత్తం గురుపద ద్వంద్వం
చిత్తం మే గురుపాదయోః
సర్వం గురు కృపాయత్తం
తస్మై శ్రీగురవే నమః!!

48. విశ్వదర్శీ గురుర్దేవ
శ్శిష్యాణాం విశ్వదర్శకః
గురుదర్శన మాత్రేణ
కరస్థం దృశ్యతే జగత్!!

43. దుష్ట రాక్షస సంహారమునకు ఇంద్రుడు వజ్రాయుధమును ధరించును. శిష్యుల అజ్ఞానపు చీకట్లను గురువు జ్ఞానమనే కత్తితో ఖండించును.

44. శిష్యులలో చెడ్డవారు ఉన్నా, గురువులో చెడ్డతనముండదు. తనను నరకుటకు వచ్చిన వానికి కూడ చెట్టు నీడను కల్పించును గదా!

45. గురువునకు నేను దాసుడను. గురువునందు నేను భక్తి కలిగిన వాడిని. గురువును విడిచి నేను స్వర్గమును కూడ కోరను, కోరను.

46. దేవునితోబాటు దేవగణములు కూడ పూజ్యులే అయినట్లు, గురువుతోబాటు గురువునకు సంబంధించిన వ్యక్తులందరు పూజార్హులే.

47. గురు పాదద్వంద్వమే నాకు విత్తము. గురుపాదములయందే నా చిత్తముండును. నాకు సంబంధించిన సమస్తము గురు కృపవలన లభించినదే. అటువంటి గురువునకు నమస్కారము.

48. గురుదేవుడు ప్రపంచమును చూచినవాడు, తాను చూచిన ఆ ప్రపంచమును తన శిష్యులకు చూపించువాడు. గురువును దర్శించినంతమాత్రముననే ప్రపంచమంతయు కరతలమునందే గోచరించును.

49. హరిశ్శ్వేతే శేషతల్పే
హరః పన్నగ భూషణః
గురుశ్శ్వేతే శిష్య చిత్తే
నిత్యం వాత్సల్య భూషణః!!

50. మందారో నాస్తి భూలోకే
కామధేనుర్న వర్తతే
తథాపీహ నమే చింతా
మమాస్తి గురురిత్యలమ్

51. తృణ ఖాదన మాత్రేణ
దీయతే హి పయో గవా
నమ్రతా పరితుష్టేన
గురుణా దీయతే సుధా!!

52. పయః పీత్వా విషం దత్వా
మోదతే ఖలు పన్నగః
శిష్య దౌష్ట్యవిషం హృత్వా
గురుణా దీయతే సుధా!!

53. గురుం నౌమి గురుం నౌమి
గురం నౌమి నిరంతరమ్
స్మరణం గురుదేవస్య
జన్మ సాఫల్య కారణమ్!!

54. వజ్రం వజ్రాంతరేణైవ
ఘట్టితం హి ప్రకాశతే
గురు చిత్తాబ్జ పత్రేణ
శిష్య వజ్రం ప్రకాశతే!!

49. హరి శేషతల్పముపై శయినించును. హరుడు పామును భూషణముగా ధరించును. కాని గురువు శిష్యుల మనస్సులో నిద్రించును. వారిపై వాత్సల్యమునే భూషణముగా ధరించును.

50. భూలోకమునందు కల్ప వృక్షము లేదు, కామధేనువు కూడ లేదు. అయినను చింత లేదు. నాకు గురువు ఉన్నాడు చాలును.

51. గడ్డి తినినంత మాత్రమున సంతోషించిన గోవు పాలనిచ్చును. తనయెడల వినయముగా ఉన్నంత మాత్రమునకు ఆనందించే గురువు అమృతమును అందించును.

52. పాము పాలు త్రాగి, విషమును గ్రక్కి ఆనందించును. గురువు శిష్యుల మనసు మూలలలో దాగిన విషమును హరించి, వారికి అమృతమును అందించును.

53. గురువును నమస్కరింతును. గురువును నమస్కరింతును. నిరంతరము గురువును నమస్కరింతును. గురుదేవ స్మరణము జన్మ సాఫల్య కారణము.

54. వజ్రమునకు ప్రకాశము రావలెనన్న మఱొక వజ్రముతోనే ఒరిపిడి పెట్టవలెను. కాని గురువు తన మానస పద్మ దళముతో శిష్య వజ్రమునకు ప్రకాశము కలిగించును.

55. ఇంధనం పావకో భుక్త్వా
వర్ధతేచ ప్రకాశతే
తథైవ శిష్య లోకస్య
గురు జీవనమింధనమ్!!

56. నాభిజానామ్యహం మంత్రం
నాభిజానామి తాంత్రికమ్
గురుం జానే గురోరాశీ
ర్బలం జానామ్యహర్నిశమ్!!

57. గురుచిత్తం మహాపద్మం
తత్ర తిష్ఠతి భారతీ
గురుహీనం నరం వాణీ
పరిత్యజతి దూరతః!!

58. గురుణోక్తం వచో మంత్రో
గురుసేవా హ్యుపాసనా
వైకుంఠం గురు సాన్నిధ్యం
గురువందనమాచరేత్!!

59. రక్షణం శిష్టలోకస్య
శిక్షణం చ ఖలాత్మనామ్
భగవల్లక్షణం ప్రోక్తం
గురూ రక్షతి కేవలమ్!!

60. సదృశం నవనీతేన
గురోశ్చిత్తం న సంశయః
తప్తంచ ఘృత రూపేణ
సేవ్యతేహి బుభుక్షుభిః!!

55. అగ్ని ఇంధనమును భుజించి, వృద్ధి పొంది, ప్రకాశించును. అటులే శిష్యుల వృద్ధికి, ప్రకాశమునకు గురు జీవనమే ఇంధనముగా ఉపయోగపడును.

56. నాకు మంత్రము తెలియదు. తంత్రము తెలియదు. కాని గురువునెఱుగుదును. ఎల్లప్పుడు వారి దీవెనకు గల బలమునెఱుగుదును.

57. గురుని మనస్సు మహాపద్మము. దానియందు భారతి నివసించును. గురువు లేని నరుని సరస్వతి దూరముగా పరిత్యజించును.

58. గురువు చెప్పిన మాట మంత్రము. గురు సేవ ఉపాసన. గురు సాన్నిధ్యమే వైకుంఠము. కనుక గురువునకు వందనమొనర్పవలెను.

59. శిష్టులను రక్షించుట, దుష్టులను శిక్షించుట అనునవి భగవల్లక్షణములుగా చెప్పబడినవి. కాని గురువుయొక్క లక్షణము మాత్రము కేవలము రక్షించుటయే.

60. గురువు చిత్తము వెన్నపూస వంటిది. అది తపింపబడికూడ నేయిగా మారి ఆకొన్నవారిచే ఆస్వాదింపబడును. అట్లే గురువుకూడ శిష్యుల వలన తపింపబడినను, మఱింతగా వారికి ఉపయోగపడును.

51. తారాస్సహస్రశ స్సన్తు
శశినా భాతి యామినీ
బాంధవా బహవ స్సన్తు
గురుణా భాతి జీవికా!!

62. గురావసత్య వాదీచ
తథైవ గురు వంచకః
మాభూత్ శక్రోఽపి తత్పాపం
పరిహర్తుమలం నహి!!

63. దేవస్య రామచంద్రస్య
కృష్ణస్యాపి జగద్గురోః
సన్త్యేవ గురవస్తస్మా
న్న కదాపి గురుం త్యజేత్!!

64. జిహ్వాగ్రే గురుదేవస్య
వర్తతే యా సరస్వతీ
తస్యాః కృపా విశేషేణ
లోకోఽయం వర్ధతే సదా!!

65. గురుభూషణ శీలేన
భూషితా భాతి భారతీ
గురుదూషణ శీలేన
వాణీ భవతి దూషితా!!

66. వైకల్యం జాయతే చిత్తే
యదా యస్య తదా స హి
గురుమేవాశ్రయే న్నోచేద్
వ్యసనేషు పతిష్యతి!!

61. వేలకొలది చుక్కలు ఆకాశంలో ఉన్నా రాత్రి చంద్రుని వలననే శోభించును. అట్లే బంధువులు ఎందరున్నా బ్రతుకు ప్రకాశించేది గురువు వలననే.

62. ఆచార్యునకు అసత్యము చెప్పవద్దు. గురువును వంచింప వద్దు. ఆ పాపమును పరిహరించుటకు ఇంద్రుడు కూడ సమర్థుడు కాదు.

63. భగవంతుడైన రామచంద్రునికి, జగద్గురువైన శ్రీకృష్ణునకు కూడ గురువులు ఉన్నారు కదా! కనుక ఎన్నడును గురువును విడువరాదు.

64. గురుదేవుని జిహ్వాగ్రమునందు ఏ సరస్వతి వర్తిల్లుచున్నదో ఆమె కృపా విశేషముచేతనే ఈ లోకము ఎల్లప్పుడు వర్ధిల్లుచున్నది.

65. గురువును భూషించినచో వానివలన భారతి భూషింపబడును. గురువును దూషించినచో వానివలన వాణి దూషిత యగును.

66. ఎప్పుడు ఎవనికి మనస్సులో వైకల్యము సంభవించునో అప్పుడు అతడు వెంటనే గురువును ఆశ్రయింప వలెను. లేకున్నచో వ్యసనముల బారిన పడును. (వ్యసనమనగా ఆపద అనియు అర్థము.)

67. రామాయణ కథా కావ్య
స్రష్టా వాల్మికినాపిచ
నారదో గురు రూపేణ
ప్రస్తావిత ఇతి స్మరేత్!!

68. సంధ్యయో శ్శాంత రూపోఽర్కో
మధ్యాహ్నే చండ భానుమాన్
గుర్వర్క స్సర్వ కాలేషు
శాంత ఏవాభిదృశ్యతే!!

69. రాకాయాం కాంతిమాన్ పూర్ణో
దర్శేతు సహి దృశ్యతే
చంద్రమా గురు చంద్రస్తు
శోభతే హృది నిత్యశః!!

70. గురురేవ పితా మాతా
గురుర్బంధు ర్గురుస్సఖా
గురుర్దేవో జగత్సర్వం
గురురేవాభిదృశ్యతే!!

71. సత్యలోకే స్థితో బ్రహ్మే
సత్యే గురుకృపా స్థితా
అసత్యభాషణా చ్ఛిష్యో
బ్రహ్మద్రోహీ న సంశయః!!

72. సత్యా విద్యా గురుప్రోక్తా
యయా శిష్యోఽభివర్ధితః
తస్మా ఉక్త్వా మృషా వాక్యం
గురవే స వినశ్యతి!!

67. రామాయణ కథాకావ్య సృష్టికర్త ఆదికవి వాల్మీకి కూడ తన గురువుగా నారదుని మునుముందుగా ప్రస్తావించిన సంగతిని గుర్తించవలెను. (ఎంతటివానికైనా గురువు తప్పనిసరి అని దీనిని బట్టి గ్రహింపవలెను.)

68. సూర్యుడు ఉదయ సాయం సంధ్యలలో శాంతముగా ఉన్నా, మధ్యాహ్న కాలములో తీవ్ర కిరణములతో తీక్ష్ణముగా ప్రకాశించును. కాని గురు సూర్యుడు ఎల్లకాలము శాంతముగానే కనిపించును.

69. పూర్ణిమనాడు చంద్రుడు నిండుగా ప్రకాశించును. అమావాస్యనాడు అసలు కనిపించడు. కాని గురుచంద్రుడు శిష్య హృదయములందు ఎల్లకాలములందు శోభించును.

70. గురువే తల్లి, గురువే తండ్రి, గురువే బంధువు, గురువే సఖుడు, గురువే దేవుడు, సమస్త ప్రపంచము గురువుగానే కనబడుచున్నాడు.

71. బ్రహ్మ సత్యలోకమునందుండును. గురుకృప సత్యమునందుండును. గురువునకు అసత్యము పల్కిన శిష్యుడు బ్రహ్మద్రోహి. సంశయము లేదు.

72. గురువు చెప్పిన విద్య సత్యమైనది. ఆ సత్యము చేతనే శిష్యుడు వృద్ధి పొందును. అటువంటి గురువునకు అసత్యవాక్యము చెప్పినవాడు నశించును.

73. సత్యమేవ హి వక్తవ్యం
గురవే జ్ఞానదాయినే
యేనాసత్యం గురోః ప్రోక్తం
తస్య శ్రేయో వినశ్యతి!!

74. గురుదేవార్చనం సత్యం
సత్యం శిష్య విభూషణమ్
సత్యం వినా గురౌ భక్తి
ర్ధ్యానం భవతి వంచనా!!

75. జ్ఞానం యజ్జీవనాధారం
వర్ధతే యేన సద్యశః
తద్విజ్ఞాన ప్రదాతారం
గురుదేవం న విస్మరేత్!!

76. ఆచార్య భాస్కరం వందే
యస్య జ్ఞాన గభస్తిభిః
స్థితం మే మానసక్షేత్రే
తమో ధావతి దూరతః!!

77. గురుం చంద్రమసం వందే
యోహి వాత్సల్య చంద్రికామ్
అజ్ఞాన తాపతప్తస్య
దత్వా మే పాతి శీతతామ్!!

78. అనేకే జంతవో లోకే
తేషాం మధ్యే నరో ఘనః
ఘనతా కారణం జ్ఞానం
తద్దాతారం న విస్మరేత్!!

73. జ్ఞానమును ప్రసాదించు గురువుతో సత్యమునే పలుకవలయును. ఎవడు ఆచార్యునకు అసత్యము చెప్పునో వాని శ్రేయస్సు నశించును.

74. సత్యమే గురుదేవ అర్చనము. సత్యమే శిష్యునికి అలంకారము. సత్యమును విడిచి, గురువునందు భక్తిని చూపించినను అది నిశ్చయముగా వంచనయే అగును.

75. ఏ జ్ఞానము జీవనాధారమో, ఏ జ్ఞానముచేత మంచి కీర్తి వృద్ధి పొందినదో అటువంటి జ్ఞానమును ప్రసాదించిన గురుదేవుని విస్మరింపరాదు.

76. నా మానస క్షేత్రములో ఉన్న అజ్ఞానపు చీకటి ఎవని జ్ఞాన కాంతికిరణాలతో దూరముగా పారిపోయినదో అటువంటి ఆచార్య భాస్కరునికి నమస్కరించుచున్నాను.

77. అజ్ఞానమనే తాపముతో తపించిపోవుచున్న నాకు ఏ వ్యక్తి తన వాత్సల్యమనే చల్లని వెన్నెలను ప్రసాదించి రక్షించుచున్నాడో అట్టి గురుచంద్రునకు నమస్కరించుచున్నాను.

78. లోకములో ఎన్నో రకములైన జంతువులున్నవి. వాటిలో నరుడే ఘనుడు. ఆ ఘనతకు కారణము జ్ఞానము. అట్టి జ్ఞానమును ప్రసాదించిన గురువును స్మరింపవలెను.

79 నావిష్ణు రర్చయేద్విష్ణుం
నా రుద్రో రుద్రమర్చయేత్
శిష్యస్తు శిష్య భావేన
గురు వందనమాచరేత్!!

80. ప్రథమం శిష్య భావేన
గురుపాద సరోరుహమ్
ధ్యాత్వా హ్యనంతరం రుద్రం
రుద్ర భావేన పూజయేత్!!

81. అపరాధ శతంనాపి
సహతే క్షమయా గురుః
స ఏవ క్షుభ్యతే దృష్ట్వా
స్వల్పామపి కృతఘ్నతామ్!!

82. గురోర్మౌనమపి వ్యాఖ్యా
కిము తస్యహి భాషణమ్
వాక్యం గురుముఖోద్భూతం
భావయేత్ ప్రణవాత్మకమ్!!

83. గురుణా జాయతే జ్ఞానం
ధనం జ్ఞానేన లభ్యతే
ధనేన లభతే సౌఖ్యం
సుఖమూలం గురుం స్మరేత్!!

84. జననీ జన్మభూమిశ్చ
స్వర్గాదపి గరీయసీ
ఇతి జ్ఞానం యేన లబ్ధం
తస్మై శ్రీగురవే నమః!!

79. విష్ణువు కానివాడు విష్ణువును అర్చింపరాదు. రుద్రుడు కానివాడు రుద్రుని అర్చింపరాదు. అనగా జీవ దేవులకు అభేదాన్ని భావన చేయుచు, భగవంతుని అర్చింపవలెను. కాని గురువును అర్చించునపుడు మాత్రము తనను తాను శిష్యునిగానే భావింపవలెను.

80. ముందుగా శిష్య భావముతో గురు పాదపద్మమును ధ్యానము చేసి, ఆ పిదప తనను తాను రుద్రునిగా భావించుకొని, రుద్రుని అర్చింపవలెను.

81. శిష్యుడు నూరు అపరాధములు చేసినను ఓర్పుతో గురువు సహించును. కాని, కృతఘ్నతను ఏ చిన్నపాటిగా చూపించినను గురువు మనసు క్షోభించును. కనుక గురువు విషయములో ఎంతమాత్రము కృతఘ్నతను చూపింపరాదు.

82. గురువుయొక్క మౌనము కూడ వ్యాఖ్యయే అందురు. అటువంటిది వాని మాట ఇంకెంత గొప్పది. అందువలన గురువు నోట వచ్చు ప్రతివాక్యమును ప్రణవముతో సమానముగా భావింపవలెను.

83. గురువువలన జ్ఞానము లభించును. జ్ఞానమువలన ధనము లభించును. ఆ ధనము సుఖమును ఇచ్చును. ఆ సుఖమునకు మూలము గురువే అను విషయమును గుర్తుపెట్టుకొనవలెను.

84. కన్నతల్లి, తల్లినేల స్వర్గముకంటె గొప్పవను జ్ఞానము ఎవరివలన నాకు లభించినదో అట్టి గురుమూర్తికి నమస్కారము.

85. భూతకాలిక విజ్ఞానం
వర్తమాన గతిస్తథా
భవిష్యద్దర్శనంచైవ
లభతే కృపయా గురోః!!

86. సద్గురు శ్శంకరాచార్యో
ముని ర్వ్యాసో జగద్గురుః
తయోర్గురు ర్జగన్నాథ
స్త్రత్రయం స్వగురౌ స్థితమ్!!

87. గురు ర్బృహస్పతి స్స్వర్గే
శుక్రాచార్యో రసాతలే
నరాణాం గురుహీనానాం
కా గతిః పరిదృశ్యతే ?

88. భ్రమతి భ్రమరో భూత్వా
గురు పాదారవిందయోః
పీత్వా విజ్ఞాన పీయూషం
చిత్తం మే పరితుష్యతి!!

89. యేన మే కవితా లబ్ధా
తయా తదభిపూజనమ్
పావనం భవరోగఘ్నం
క్రియతే గురు పూజనమ్!!

90. ప్రదత్తం యేన వైదుష్యం
భాషయో స్సంస్కృతాంధ్రయోః
స ఏవహి మమారాధ్యః
క్రియతే గురు వందనమ్!!

85. భూతకాలిక విజ్ఞానము, వర్తమాన గతి, భవిష్యద్దర్శనము గురువుయొక్క కృపచేతనే లభించును.

86. శంకర భగవత్పాదులు సద్గురువు. వ్యాసమహర్షి జగద్గురువు. వారిరువురికి గురువు జగన్నాథుడైన భగవంతుడు. ఆ ముప్వురు స్వీయ గురువునందు ఉందురు.

87. స్వర్గలోకములో బృహస్పతి, రసాతలమునందు శుక్రాచార్యులు గురువులుగా ఉన్నపుడు కేవల మానవులకు గురువు లేకున్నచో వారికి గతి కనుపట్టునా?

88. గురువుగారి పాదపద్మములయందు తుమ్మెదవలె వ్రాలి, ఆందలి విజ్ఞానామృతమును గ్రోలి, నా చిత్తము ఆనందమును పొందును.

89. ఏ గురువువలన కవిత్వము లభించినదో వానిని ఆ కవిత్వముతోడనే అర్చించుట పవిత్రమైన, సంసార రోగమును రూపుమాపగల కార్యము. ఆ విధముగా గురువందనమును చేయుచున్నాను.

90. సంస్కృతాంధ్ర భాషలలో పాండిత్యము ఎవరు నాకు ప్రసాదించారో వారే నాకు ఆరాధ్యులు కదా! అందుకనే గురు వందనమును చేయుచున్నాను.

91. గురో రసత్యవాదీచ
యశ్చ ప్రోత్సహతేన్నృతమ్
తస్య నాస్తి భువి శ్రేయో
నాస్తి తస్య పరాగతిః!!

92. మాతా పూజ్యా పితా పూజ్యో
గురుః పూజ్యో నిరంతరమ్
తద్ద్వేషీ దేవభక్తో -పి
క్షయం ప్రాప్నోత్యసంశయః!!

93. నేత్రేహి పశ్యతో లోకం
సమీపే యచ్చ వర్తతే
తృతీయం గురు దత్తాక్షి
సర్వం సర్వత్ర పశ్యతి!!

94. అసత్యే భౌతికే లోకే
సత్యదార్శనికో గురుః
సత్యమేవ గురో రూపం
గురో స్సత్యం సమాచరేత్!!

95. శివాయ గురురూపాయ
గురవే శివరూపిణే
యః కరోతి నమస్కారం
స ఏవ లభతే జయమ్!!

96. సాక్షాత్కార స్సరస్వత్యా
గురో ర్భిక్షా న సంశయః
భిక్షాం స్వీకృత్య జన్మాంతం
కృతజ్ఞ స్స భవేద్ గురౌ!!

91. గురువునకు అసత్యము చెప్పినను, అసత్యము చెప్పుమని ఇతరులను ప్రోత్సహించినను అట్టి వానికి ఈలోకములో శ్రేయస్సు కలుగదు. అంతేకాక జీవితానంతరమందు కూడ ఉత్తమగతులు లభింపవు.

92. ఎల్లప్పుడు తల్లి పూజ్యురాలు. తండ్రి పూజ్యుడు. గురువు పూజ్యుడు. వారియందు ద్వేషభావము కలవాడు దేవునియెడ భక్తుడయ్యును నాశనమును పొందును. సందేహము లేదు.

93. మన కన్నులు సమీపమునందున్న లోకమును మాత్రమే చూడగలుగును. కాని గురువుచేత అనుగ్రహింపబడిన జ్ఞానరూపమయిన తృతీయ నేత్రము మొత్తము విశ్వమును దర్శింపగలదు.

94. అసత్యస్వరూపమైన ఈ భౌతిక లోకంలో సత్యమును దర్శింపజేయువాడు గురువు. సత్యమే గురువుయొక్క రూపము. కనుక గురువువద్ద సత్యమునే పలుకవలెను.

95. గురువులో శివుని, శివునిలో గురువును దర్శించి నమస్కరించువాడు మాత్రమే జయమును పొందును.

96. సరస్వతీ సాక్షాత్కారము నిస్సంశయముగా గురుదేవుని భిక్షయే. ఆ భిక్షను స్వీకరించినవాడు జన్మాంతము వానియెడల కృతజ్ఞుడై ఉండవలయును.

97. గురుర్యజ్ఞ స్సోమయాజీ
గురుర్ద్రవ్యంచ తత్ఫలమ్
గురుం త్యక్త్వా కృతో యజ్ఞో
నిష్ఫలో నాత్ర సంశయః!!

98. గురుదేవస్య విజ్ఞానం
జీవితానుభవస్తథా
శ్రేయసే శిష్య లోకస్య
తస్మాన్నిత్యం గురుం స్మరేత్!!

99. గురుం నత్వా సదా భక్త్యా
శ్రేయః ప్రాప్నోత్యనుత్తమమ్
గురుం హిత్వా లోభ బుధ్యా
క్షయం ప్రాప్నోత్యహర్నిశమ్!!

100. గురు ప్రశంసా పుణ్యాయ
పాపాయ గురు దూషణమ్
గురు పీడోద్భవం పాపం
ఘుజ్ఞేనాపి న నశ్యతి!!

101. గురుణా శ్రేయ ఆసాద్య
తస్మై ద్రోహం కరోతి యః
ముచ్యతే సర్వ సంపద్భ్య
స్సహి ప్రాప్నోతి దుర్యశః!!

102. గురోరాజ్ఞా శిరోధార్యా
నోల్లంఘ్యాహి కదాచన
ఆచార్యః పూజ్యతే యత్ర
భాసతే తత్ర భారతీ!!

97. గురువే యజ్ఞము. గురువే సోమయాజి. గురువే హవ్యము. గురువే ఆ యజ్ఞఫలము. అట్టి గురువును విడిచి, చేసిన యజ్ఞము నిష్ఫలమగుననుటలో సందేహము లేదు.

98. గురుదేవుని విజ్ఞానము, అటులే వాని జీవితానుభవము శిష్యలోక శ్రేయస్సునకే ఉపయోగపడును. కనుక నిత్యము గురుదేవుని స్మరింపవలెను.

99. ఎల్లప్పుడు భక్తితో గురువునకు నమస్కరించి, అత్యుత్తమమైన శ్రేయస్సును పొందును. లోభబుద్ధితో గురువును పరిత్యజించినవాడు నిత్యము నాశనమును పొందును.

100. గురువును ప్రశంసించినచో పుణ్యము లభించును. గురువును దూషించినచో పాపము కలుగును. గురువును పీడించుటవలన కలిగిన పాపము యజ్ఞము చేసినను తొలగదు.

101. గురువువలన శ్రేయస్సును పొంది, వానికే ఎవడు ద్రోహము చేయునో వాని సంపదలన్నియు తొలగిపోవును. అదనముగా అపకీర్తి వచ్చును.

102. గురువుయొక్క ఆజ్ఞను శిరస్సుతో ధరింపవలెను. ఎన్నడును ఆ ఆజ్ఞను ఉల్లంఘింపరాదు. ఎక్కడ ఆచార్యుడు పూజింపబడునో అక్కడే భారతి ప్రకాశించును.

103. సుశిష్య స్స్వప్న కాలేఽపి
గురు ద్రవ్యం న వాంఛతి
కాలసర్ప సమం మత్వా
పరిత్యజతి దూరతః!!

104. గురూణాం మనసి క్షోభో
యేన శిష్యేణ జాయతే
తత్కృతా నిష్ఫలాః పూజాః
పూర్వ పుణ్యం చ నశ్యతి!!

105. గురుమాశ్రిత్య సద్విద్యాం
ప్రాప్య లోకే యశోధనమ్
కృతఘ్నో భవతి భ్రష్ట
శ్శిష్టో యాతి కృతజ్ఞతామ్!!

106. ప్రత్యక్షంవా పరోక్షంవా
గురుం నిందతి యః పుమాన్
తం జహాతి మహావాణీ
మహాలక్ష్మ్యా స ముచ్యతే!!

107. గురుర్దేవో గురుర్దేవో
గురుర్దేవో న సంశయః
గురుం నత్వా పుమాన్ శ్రీమాన్
సర్వం శ్రేయోఽధిగచ్ఛతి!!

108. మకరందం సమాసాద్య
గురుదేవ పదాబ్జయోః
శ్రేయాంసి శిష్య సారంగః
ప్రాప్నోతీహ పరత్రచ!!

103. ఉత్తమ శిష్యుడు కలలోకూడ గురుద్రవ్యమును కోరడు. కాలసర్పముతో సమానమైనదానినిగా భావించి, గురుద్రవ్యమును దూరముగా విడిచిపెట్టును.

104. ఏ శిష్యునివలన గురువు మనసు క్షోభించునో అట్టి శిష్యుడు చేసిన పూజలన్నియు నిష్ఫలములు. పూర్వము చేసిన పుణ్యముకూడ నశించిపోవును.

105. గురువును ఆశ్రయించి, మంచి విద్యను, యశస్సును, ధనమును (యశోధనమును) పొంది, భ్రష్టుడు కృతఘ్నుడగును. శిష్టుడు కృతజ్ఞతను పొందును.

106. ఏ వ్యక్తి ప్రత్యక్షముగా గాని, పరోక్షముగా గాని గురువును నిందించునో వానిని సరస్వతి, లక్ష్మి కూడ విడిచివేయుదురు.

107. గురువే దేవుడు. గురువే దేవుడు. గురువే దేవుడు సందేహము లేదు. గురునకు నమస్కరించిన వ్యక్తి శ్రీమంతుడై పరిపూర్ణముగా శ్రేయస్సును పొందును.

108. గురుదేవుని పాదపద్మములలోని మకరందమును బాగుగా ఆస్వాదించిన శిష్యుడనే తుమ్మెద ఈలోకములోను, పరలోకములోను కూడ శ్రేయస్సులను పొందును.

109 వేదానాం ప్రణవ శ్రేష్ఠో
దేవతానాం గురుర్ఘనః
యేన మే జన్మ సాఫల్యం
తస్మై శ్రీగురవే నమః!!

110. నదీనాముత్తమా గంగా
భూధరాణాం హిమాలయః
దాతౄణాం జ్ఞానదశ్రేష్ఠ
స్తస్మై శ్రీగురవే నమః!!

111. శ్రీకరీ చాక్షరా విద్యా
శ్రేయోదాత్రీచ శర్మదా
యేన మే హృది నిక్షిప్తా
తస్మై శ్రీగురవే నమః!!

ఇతి కౌండిన్యసగోత్రేణ కడిమిళ్ళ వంశసంజాతేన బుచ్చమాంబా శేషయ్య దంపత్యోః పౌత్రేణ, భారతీ వేంకటరామయ్యశాస్త్రి దంపత్యోః పుత్రేణ, గురుసహస్రావధానినా వరప్రసాదేన శైష్యోపాధ్యాయికాయాః పవిత్రతా పరిరక్షణాయ ప్రణీతమ్ గురువందనమ్ సంపూర్ణమ్.

109. వేదములలో ఓంకారము గొప్పది. దేవతలలో గురువు గొప్పవాడు. ఏ గురువువలన నా జన్మ సఫలమైనదో అట్టి గురువునకు నమస్కారము.

110. నదులలో ఉత్తమమైనది గంగ. పర్వతములలో గొప్పది హిమాలయము. దాతలలో జ్ఞానదాత గొప్పవాడు. అట్టి జ్ఞానదాతయైన గురువునకు నమస్కారము.

111. శ్రీలను కలిగించునది, ఎన్నటికిని నశింపనిది, శ్రేయస్సును కలిగించునది, సుఖమును ఇచ్చునది అయిన విద్య నా హృదయమునందు ఎవనిచే ఉంచబడినదో అట్టి గురుమూర్తికి నమస్కారము.

నటసమ్రాట్ అక్కినేనితో

గానగంధర్వ బాలమురళీకృష్ణతో

श्रीमद्भ्यः कोटारास्य गुरुभ्यः
सकुटुंब सत्कारः

दासोऽहं गुरुदेवाना
मुत्तमज्ञानदायिनाम्
वात्सल्यपरिपूर्णाना
मन्वहं हितभाषिणाम्

गुरुसहस्रावधानी
डा. कडिमिल्ल वरप्रसादः